

Sygn. akt III Ko 47/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w III Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Tomasz Olszewski

Ławnicy: Krzysztof Żyto

Ewa Kierebińska

Protokolanci Bożena Wolfram, Paulina Lewandowska, Monika Nowicka

w obecności Prokuratora Lucjana Nowakowskiego

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 7 kwietnia 2016r., 30 czerwca 2016r. i 4 lipca 2016r.

sprawy z wniosku R. G.

w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia z racji niesłusznego zatrzymania i innych środków przymusu

orzeka

1. na podstawie art.552a § 1 kpk w brzmieniu obowiązującym w okresie od dnia 1 lipca 2015r. do dnia 14 kwietnia 2016r. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz wnioskodawcy R. G. kwotę 1.900 (jeden tysiąc dziewięćset) złotych tytułem odszkodowania za niesłuszne stosowanie wobec R. G. poręczenia majątkowego w sprawie o sygn. akt II K 25/12 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim;

2. oddała wniosek w pozostałej części;

3. koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt III Ko 47/16

UZASADNIENIE

Ustalenia faktyczne.

Od 14 maja 2007r. R. G. był zatrudniony w (...) w Ł. na stanowisku (...) (...).

Z uwagi na wszczęte wobec niego postępowanie karne w sprawie Ap V Ds. 28/09 prowadzonej pod nadzorem Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku, w dniu 28 października 2011r. R. G. został zawieszony w pełnieniu obowiązków służbowych na okres 3 miesięcy, zaś decyzją z dnia 19 stycznia 2013r. okres zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych został przedłużony do czasu zakończenia toczącego się wobec R. G. postępowania karnego.

Decyzją z dnia 8 stycznia 2013r. na podstawie art.105 punkt 10 ustawy o Służbie Celnej R. G. został zwolniony ze służby z dniem 9 stycznia 2013r. w związku z wpływem dwunastomiesięcznego okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków oraz nie ustąpieniem przyczyny będącej podstawą tego zawieszenia.

\zeznania R. G., k. 81v.

teczka akt osobowych R. G.\

W związku z wszczętym postępowaniem prowadzonym pod nadzorem Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku na zarządzenie prokuratora z dnia 20 października 2011r. wydane w sprawie Ap V Ds. 28/09 R. G. w dniu 26 października 2011r. o godzinie 14:50 został zatrzymany w miejscu wykonywania pracy i przymusowo doprowadzony przez funkcjonariuszy (...) do (...), gdzie został osadzony w Policyjnej Izbie Zatrzymań. W dniu 27 października 2011r. został przesłuchany, a następnie – zwolniony.

\zarządzenie o zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu, k. 448

protokół zatrzymania osoby, k. 449 akt o sygn. II K 25\12 SR w Piotrkowie Tryb.\

Postanowieniem z dnia 27 października 2011r. Prokurator Apelacyjny w B. zastosował wobec R. G. środek zapobiegawczy w postaci poręczenia majątkowego w wysokości 15.000 zł. Kwota poręczenia została obniżona postanowieniem prokuratora z dnia 9 listopada 2011r. do kwoty 5.000 zł, którą następnie R. G. wpłacił w dniu 10 listopada 2011r.

\postanowienie, k. 492, 463

poświadczenie, k. 494\

Celem pozyskania kwoty poręczenia majątkowego ojciec R. G. zaciągnął kredyt gotówkowy w Banku (...). (...) tego kredytu (odsetki i prowizja) wyniosły łącznie 1.900 zł, które to R. G. oddał ojcu.

\umowa o kredyt gotówkowy, k. 25 – 28

potwierdzenie transakcji, k. 75, 76

zaznania R. G., k. 81v.\

W dniu 26 października 2011r. nastąpiło tymczasowe zajęcie mienia ruchomego należącego do R. G. i jego teściowej, to jest samochodu osobowego marki (...) o nr rej. (...).

Postanowieniem z dnia 27 października 2011r. Prokurator Apelacyjny w B. zabezpieczył na mieniu R. G. (zajętym uprzednio samochodem osobowym) grożącą mu karę grzywny. Pojazd został oddany podejrzanemu na przechowanie.

\protokół tymczasowego zajęcia mienia ruchomego, k. 451 – 452 akt o sygn. II K 25\12 SR w Piotrkowie Tryb.

postanowienie, k. 483 – 485 akt o sygn. II K 25\12 SR w Piotrkowie Tryb.\

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 24 czerwca 2013r. w sprawie o sygn. akt IV Ka 201\13 postępowanie karne przeciwko R. G. zostało umorzone na podstawie art.17 § 1 punkt 3 kpk.

\wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb., k. 1487\

Postanowieniami Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 19 września 2013r. uchylono stosowane wobec R. G. poręczenie majątkowe oraz stwierdzono upadek zabezpieczenia na mieniu wnioskodawcy.

\postanowienia, k. 1558, 1556 akt o sygn. II K 25\12 SR w Piotrkowie Tryb.\

Sąd nie dostrzegł powodów, które stanowiłyby podstawę do zakwestionowania wiarygodności dowodów przeprowadzonych na rozprawie głównej.

Rozważania prawne.

R. G. w rozpoznanym wniosku dochodził rekompensaty majątkowej związanej z czterema zdarzeniami faktycznymi:

1. jego zatrzymaniem w dniu 26 i 27 października 2011r. dokonany na zarządzenie prokuratora z dnia 20 października 2011r. wydanym w sprawie Ap V Ds. 28/09;
2. zawieszeniem w czynnościach służbowych od dnia 28 października 2011r., a następnie zwolnieniem ze służby celnej;
3. zastosowaniem środka zapobiegawczego w postaci poręczenia majątkowego w wysokości 15.000 zł, następnie zmniejszonego do wysokości 5.000 zł;
4. zastosowaniem zabezpieczenia majątkowego polegającego na zajęciu samochodu osobowego marki (...).

Ad.1.

Podstawą prawną żądania zadośćuczynienia z tytułu zatrzymania wnioskodawcy był art.552b kpk, który przewidywał prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w związku z postępowaniem karnym.

W związku z tym, że zatrzymanie wnioskodawcy miało miejsce w dniu 26 października 2011r., zaś jego zwolnienie – w dniu 27 października 2011r., zgodnie z art.555 kpk roszczenie, o którym mowa przedawniło się z dniem 28 października 2014r. Dlatego też Sąd uznał zarzut przedawnienia podniesiony przez Prokuratora za zasadny, nie dostrzegając przy tym żadnych szczególnych względów, które nakazywałyby Sądowi jego nieuwzględnienie z uwagi na zasady współżycia społecznego.

Na marginesie Sąd Okręgowy stwierdza, że nie jest zadaniem sądu badanie, czy niedotrzymanie terminu z art. 555 kpk nie jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami. Obowiązek wykazania stosownych okoliczności, które uzasadniałyby przekonanie, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego spoczywa w tym względzie na stronie (tak: w wyroku SA we Wrocławiu z 12.4.2012 r., II AKA 90/12, L.).

Ad. 2.

R. G. dochodził także odszkodowania z tytułu zawieszenia go w czynnościach służbowych, a następnie – jego zwolnienia ze służby celnej. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wnioskodawca wskazał art.552 a § 1 kpk.

Roszczenie to Sąd Okręgowy uznał za bezpodstawne.

Podkreślenia wymaga to, że zawieszenie w czynnościach służbowych wnioskodawcy nie miało charakteru procesowego. Inaczej mówiąc, nie było stosowane przez żaden organ procesowy w ramach toczącego się postępowania karnego jako środek przymusu, o którym mowa w Rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego. W związku z tym droga sądowa, którą wybrał wnioskodawca w celu dochodzenia swych racji była niewłaściwa, bowiem przepisy Kodeksu postępowania karnego przewidują wyłącznie możliwość dochodzenia rekompensaty za niesłusne stosowanie środków przymusu określonych enumeratywnie w dziale VI.

Ad. 3.

R. G. złożył swój wniosek w dniu 10 lutego 2016r., a więc w czasie obowiązywania przepisów Rozdziału 58 w formie i brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 27 września 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1247). Przepisy te obowiązywały do dnia 15 kwietnia 2016r. W związku z tym, że jego sprawa zakończyła się nieprawomocnym wyrokiem po dniu 15 kwietnia 2016r., zastosowanie znalazły przepisy wprowadzające kolejną nowelizację Kodeksu postępowania karnego, a konkretnie – art. 25 ust. 3 Ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 11 marca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 437), zgodnie z którym postępowania wymienione w działach XI i XII Kodeksu postępowania karnego wszczęte i niezakończone do dnia 15 kwietnia 2016r. toczą się do ich zakończenia według przepisów dotychczasowych. Z tego

powodu Sąd nie podzielił zapatrywania wyrażonego przez prokuratora, w myśl którego roszczenia o odszkodowanie z tytułu stosowania środków przymusu były na dzień wyrokowania bezpodstawne.

Pomimo tego, że w omawianym zakresie prokurator nie zgłaszał zarzutu przedawnienia Sąd z urzędu zauważa, że zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w czasie orzekania (art.555 kpk) roszczenia odszkodowawcze co do zasady przedawniają się z upływem trzech lat od uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia. W tym wypadku chodzi o wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 24 czerwca 2013r., który jako orzeczenie Sądu odwoławczego uprawomocnił się tego właśnie dnia, zaś wniosek R. G. wpłynął do sądu w lutym 2016r. przerywając ów bieg.

Za słuszne i zasadne Sąd uznał żądanie przyznania odszkodowania z tytułu zastosowania wobec wnioskodawcy środka zapobiegawczego w postaci poręczenia majątkowego, znajdujące swą podstawę w art.552a § 1 kpk.

R. G. wykazał, że w związku z pozyskaniem środków finansowych na ten cel poniósł szkodę w wysokości 1.900 (tysiąc dziewięćset) złotych. Były to koszty obsługi pożyczki zaciągniętej przez ojca wnioskodawcy, które następnie zwrócone zostały przez R. G.. Dostrzegając adekwatny związek przyczynowy zachodzący pomiędzy zastosowaniem poręczenia majątkowego a szkodą majątkową poniesioną przez wnioskodawcę Sąd przyznał mu stosowne odszkodowanie.

Ad. 4.

Inaczej się rzecz ma z roszczeniem odszkodowawczym związanym z zastosowaniem zabezpieczenia majątkowego w postaci zajęcia samochodu osobowego należącego do wnioskodawcy.

Podstawą prawną roszczenia był art.552a § 1 kpk w brzmieniu obowiązującym w czasie wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem. Istotnie, zabezpieczenie majątkowe zawiera się w katalogu środków przymusu, o których mowa w powołanym przepisie. Z uwagi więc na umorzenie postępowania karnego wobec R. G., jego roszczenie co do zasady znajduje podstawę prawną. Mimo to Sąd oddalił jego wniosek w powyższym zakresie uznając, że stosowanie zabezpieczenia majątkowego nie pozostawało w związku przyczynowym ze szkodą, którą starał się wykazać wnioskodawca.

R. G. wywodził, że w czasie dwuletniego stosowania zabezpieczenia wartość pojazdu spadła o 10.000 zł, która to kwota stanowiła wartość odszkodowania. Sąd nie kwestionuje tego wyliczenia. Niemniej dla oceny słuszności żądania wnioskodawcy w powyższym zakresie istotne jest to, czy bezpośrednim skutkiem stosowania zabezpieczenia majątkowego w postaci zajęcia mienia ruchomego była utrata wartości przedmiotu zajęcia. Mając na względzie doświadczenie życiowe Sąd Okręgowy stwierdził, że utrata wartości rynkowej pojazdu należącego do wnioskodawcy wynikała z naturalnych procesów wolnorynkowych, którym podlegają wszystkie pojazdy, w tym samochody marki (...), niezależnie od tego, czy należą do osób, wobec których stosowane są jakiegokolwiek środki przymusu przewidziane w Kodeksie postępowania karnego.